

Васинова Н.С.

аспірантка кафедри публічної служби

та управління навчальними й соціальними закладами

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка,

м. Старобільськ, Україна

**ЗАКОН ЗБЛИЖЕННЯ СВІТОВИХ МОДЕЛЕЙ В ДОСЛІЖЕННІ
ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ ВИЩИМИ
НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ В УКРАЇНІ
(ОСТАННЯ ЧВЕРТЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)**

Прийняття Закону України „Про вищу освіту” прогнозує підвищення якості навчання, можливість вищим навчальним закладам стати більш автономними, більш самостійними, змінюючи „радянський” напрям освіти на європейський [2].

Вища освіта повинна відігравати провідну роль, аби успішно протистояти сучасним викликам і сприяти соціальному розвитку. Відтак, важливо щоб вища школа мала необхідні ресурси й інституційний потенціал для виконання всіх своїх завдань [4]. Тому потрібно вдосконалення системи управління вищими навчальними закладами з метою підвищення й гарантування якості вищої освіти. У розвитку теорії управління вищими навчальними закладами знаходить прояв закон зближення світових моделей.

Сьогодні є значна кількість наукових праць присвячених євроінтеграції України, напрямкам діяльності Болонського процесу О. Андрієвська, М. Білозерова, В. Гуменюк, І. Мороз, Г. Семаков, Д. Табачник Т. Фініков та інші науковці. Аналіз історико-педагогічної літератури показав, що зазначений закон зближення світових моделей в проблемі розвитку теорії управління вищими навчальними закладами в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття науковцями майже не висвітлюється. Винятком є наукові роботи Є. Хрикова, який виокремлює три групи законів та закономірностей розвитку педагогічної науки [3, с. 37-42].

Методологія педагогічного дослідження дозволяє досліднику вирішити три завдання [1]:

1. Визначити, що буде робити дослідник – які джерела вивчати, які емпіричні факти збирати, яку експериментальну систему впроваджувати.
2. Обґрунтувати, чому він буде це робити (це зумовлюють методологічні засади, які обирає науковець).
3. Визначити, як він це буде робити – які методи та методики він буде використовувати.

Предмет нашого дослідження становить складне й багатофакторне явище, на яке впливають різні чинники, тому здійснення його аналізу неможливе без залучення широкого спектра знань не лише з педагогіки, а й із суміжних галузей – філософії, наукознавства, історії, освітнього менеджменту. Отже, специфіка предмета нашого дослідження вимагає застосування міждисциплінарної теоретико-методологічної бази [1].

Таким чином, важливу групу теоретико-методологічних положень, на яких базується наше дослідження, складають закони розвитку педагогічної науки, виявлені Є. Хриковим [3, с. 111-112].

Закони розвитку педагогіки – це об'єктивні, істотні, стійкі, повторювальні зв'язки педагогічної науки з її зовнішніми та внутрішніми чинниками. Закономірності, на відміну від законів, вказують на міру та характер таких зв'язків [3, с. 37].

Закон зближення світових моделей Хриков Є. відносить до третьої групи законів та закономірностей, які характеризують зв'язки педагогічної науки з зовнішнім середовищем. Щодо процесу зближення світових моделей управлінської науки, то він прискорився наприкінці ХХ століття. Цю особливість зумовили наступні чинники:

- поширення міжнародних проектів, програм, грантів;
- розвиток інформаційно-комунікаційних мереж;
- діяльність міжнародних освітніх організацій;

- проведення міжнародних наукових і науково-практичних конференцій;
- розвиток загальноприйнятих технологій управління (маркетингових, моніторингових тощо);
- розповсюдження у людській свідомості загальних цінностей, і в першу чергу, таких як демократія та гуманізм;
- виявлення фундаментальних закономірностей управлінських процесів, які, наприклад, відбиває міжнародний стандарт ISO 9000;
- посилення конкурентної боротьби у сфері освіти, перетворення її на сферу бізнесу;
- реалізація міжнародних освітніх угод;
- формування нової управлінської парадигми;
- розповсюдження загальних методологічних засад управлінських досліджень (філософії нестабільності, синергетики);
- розвиток наукової інфраструктури [3, с. 37-42].

Сьогодні можна відмітити прискорення розвитку теорії управління вищими навчальними закладами, що пов'язано як з внутрішніми, так і з зовнішніми чинниками. До зовнішніх чинників які обумовлюють розвиток теорії управління вищими навчальними закладами ми відносимо:

- вплив західної теорії менеджменту;
- світове визнання її теоретичних надбань;
- умови діяльності науковців;
- рівень розвитку суміжних наук (наприклад, поява освітньої спеціальності „Управління навчальним закладом” та наукової спеціальності – 13.00.06 – теорія і методика управління освітою);
- розробленість законодавчої бази вищої системи освіти;
- орієнтація освітньої діяльності України на європейський освітній простір;
- відповідність наукової думки прогресивним тенденціям розвитку теорії управління ВНЗ;

- реформування системи освіти та управління;
- наявність державних та міжнародних освітніх програм;
- рівень та швидкість розповсюдження наукових уявлень теорії управління вищими навчальними закладами;
- наявність державного та інших видів фінансування науки;
- наявність грантів на проведення педагогічних досліджень;
- вплив наукових та управлінських традицій на розвиток теорії управління.

Урахування закону зближення світових моделей у дослідженні питання розвитку теорії управління вищими навчальними закладами в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття передбачає вирішення низки завдань:

- визначити який вплив на розвиток теорії управління здійснювали зовнішні та внутрішні чинники на різних етапах розвитку теорії управління;
- які міжнародні чинники впливають на розвиток теорії управління вищими навчальними закладами та у чому полягає цей вплив.
- виявити чи впливали міжнародні освітні, наукові програми та гранти на проведення педагогічних досліджень на розвиток теорії управління ВНЗ;
- визначити вплив західної теорії менеджменту на розвиток теорії управління вищими навчальними закладами та у чому полягає цей вплив.

Зазначені завдання обумовлюють не тільки спрямованість наукового пошуку, а і характер результатів які будуть отримані в дослідженні питання розвитку теорії управління вищими навчальними закладами в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття.

Список літератури:

1. Методологічні засади педагогічного дослідження : монографія / авт. кол. : Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. ; за заг. ред. В. С. Курила, Є. М. Хрикова ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. – 248 с. с. 137.

2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> – Назва з екрана. – Дата звернення: 12.01.2017.
3. Хриков Є. М. Методологічна функція законів та закономірностей розвитку педагогічної науки в історико-педагогічних дослідженнях / Є. М. Хриков // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Херсон, 2005. – Вип. 40. – С. 37–42.
4. Фініков Т. В. Вища освіта України в європейському просторі вищої освіти та наукових досліджень : матеріали наради міністрів освіти європейських країн (м. Лувень, Бельгія, 27-29 квітня 2009 р.) / Т. В. Фініков.